

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ

Δράμα σε μέρη τρία.

Συγγραφέας : Παῦλος Νιρβάνας.

Ὁ κ. Παῦλος Νιρβάνας παρουσιάστηκε φέτος με δεύτερο δραματικό ἔργο, τὸ «Χελιδόνι» πού παιχτηκε τὴν περασμένη βδομάδα στὸ «Θέατρο τῆς Κυβέλης».

Ὁ συγγραφέας πῆρε καὶ ξετύλιξε στὴ σκηνὴ μιὰ ἀσήμαντη κοινωνικὴ ἱστοριοῦλα, γαρνιρισμένη με ἀρκετὴ ποιητικὴ προσπάθεια, πού τὸ πολὺ πολὺ νὰ εἶταν κατάλληλη γιὰ βάζει φημεριδιάτικὴ ἐπιφυλλίδα. Χιλιοπιασμένο καὶ χιλιογραμμμένο θέμα, πού γιὰ νὰ τὸ ξαναπιάσει κανεὶς καὶ νὰ τὸ ξαναγράψῃ πρέπει νὰ ἔχῃ νὰ πῆ κάτι πολὺ καινούριο καὶ πρωτότυπο.

Ὁ Ἀντρέας Λώρης, ἕνας νέος, μὰ σοφὸς φυσιοδίφης γνωρίζει μιὰ ἀνοιξιάτικη βραδιά κ' ἐρωτεύεται τὴ Λιλὴ, καὶ τῆς δίνει τὸ πρῶτο φιλίμα στὸν κῆπο, σιμὰ στὰ νυχτολούλουδα. Ἡ Λιλὴ σὲ λίγο γίνεται γυναῖκα τοῦ Λώρη, κ' ὕστερα ἀπὸ ἕνα χρόνον, τὴν ἀνοιξὴ πάλε, στὸν ἴδιον κῆπο, σιμὰ στὰ νυχτολούλουδα, παίρνει τὸ φιλὶ ἐνός ἄλλου τοῦ Πέτρου Μαρῆ, νίου πού μόλις γύρισε ἀπὸ μιὰ στρατιωτικὴ σχολὴ τῆς Εὐρώπης, καὶ πού φιλοδοξεῖ νὰ καταταχτῆ στὸ στρατό. Ὁ Ἀντρέας Λώρης πού βλέπει αὐτὴ τὴ σκηνὴ τοῦ κῆπου ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ γραφείου του, συντριμένος γιὰ τὸ γκρέμισμά τοῦ ὄνειρου του, ἀποφασίζει νὰ φύγῃ μακριὰ ἀπὸ τὸ σπίτι του ἀφίνοντας μάλιστα στὴ μέση καὶ κάτι σπουδαῖες ἐπιστημονικὲς του ἐργασίες, — ἴσως γιὰ νὰ μὴ, ξαναγυρῆσι πιά... Εἶτανε μιὰ φωλιὰ χελιδονιοῦ στὸ παράθυρο τοῦ γραφείου του. Αὐτὴ γκρεμίστηκε, μὰ θὰ ξαναχτιστῆ. Ἡ δικὴ του φωλιὰ μόνο δὲ θὰ χτιστῆ ποτέ.

★

Γύρω ἀπὸ τὴν τέτοια ὑπόθεση, πλέκεται τὸ δράμα με ἄψυχη φλυαρία, πού γιὰ χάρις τῆς χρειάστηκαν κι ἄλλα πρόσωπα. Ὁ κ. Λαουδάρης παλιὸς καθηγητῆς τοῦ Ἀντρέα Λώρη καὶ ἰδεολόγος, ἡ γυ-

ναῖκα τοῦ Εὐδοκία πού ἀφοῦ «πολλοὺς ἠγάπησε» ἐγινε στὸ τέλος γυναῖκα τοῦ γέρο Λαουδάρη, καὶ μὰς παρουσιάζεται σὰ μιὰ χυδαία μεσίτρα στὸν ἔρωτα τῆς Λιλῆς καὶ τοῦ Πέτρου Μαρῆ, καὶ ὁ βοηθὸς τοῦ κ. Λώρη Λύσανδρος, ἀζουγράφιστος, ψυχολογικὰ ἀπὸ τὸ συγγραφέα.

Ἡ πρώτη πράξι χάνεται σ' ἕνα κουβεντολόγημα ξένο ἀπὸ τὸ μῦθο τοῦ δράματος. Μόνο τὰ πρόσωπα γνωρίζουμε καὶ τὸ χαρακτήρα τους μαθίζουμε. Μὰ μιὰ δλόκληρη πράξι, γι' αὐτὸ μόνο, τί ἀτεχνία τοῦ συγγραφέα πρέπει νὰ φανερώνη ;

Στὴ δεύτερη πράξι μὰς ξαφνιαίνει ἡ γλήγορη καὶ μ' ὄλες τὶς δικαιολογίες τοῦ συγγραφέα κάπως ἀδικαιολόγητη ἐρωτικὴ ἐξομολόγησι τοῦ Πέτρου Μαρῆ. Πιάνει τὴ Λιλὴ ἕνας πονοκέφαλος, προτείνει ὁ κ. Λαουδάρης ἕναν περίπατο στὸν κῆπο γιὰ νὰ πάρῃ ἡ κυρία Λώρη ἀέρα, τὴ φιλεῖ ὁ Μαρῆς, καὶ βλέπει τὴ σκηνὴ αὐτὴ ὁ Λώρης. Ἄτεχνα ὅλα καὶ ἀφύσικα. Καὶ τὸ ἀτεχνότερο ἀπ' ὅλα. Ὁ Ἀντρέας Λώρης βλέποντας τὴ φοιχτὴ αὐτὴ σκηνὴ, πού τοῦ γυρίζει τὰ φρένα, πού καταλεῖ τὸν κόσμον του, τὴν ψυχὴν του, τὸ εἶναι του, τί βρίσκει νὰ ξεφωνίσῃ ; — «Στὰ ἴδια νυχτολούλουδα !»

Τόσο ποιητῆς ὁ ἀνθρώπος στὴν τέτοια στιγμή, ὄχι μόνο ψεύτικος μὰς παρασταίνεται, μὰ ἀνίστητος καὶ γελοῖος. Χαθῆκε μιὰ φωνὴ πόνου, μιὰ λέξι κατάρτας, ἕνα φρίκης μουγκρητό ;

Ἡ τρίτη πράξι ἀρχίζει μ' ἕνα διάλογο τοῦ Ἀντρέα Λώρη με τὸν κ. Λαουδάρη. Καὶ φαίνεται παράξενο πὼς ὁ Ἀντρέας μιλεῖ σοβαρὰ καὶ μπιστευμένα με τὸν ξαναμαρωμένο καθηγητῆ, πού λίγο πρὶν, στὴν πρώτη πράξι ἐπαίξε μαζί του κὶ κορόιδευε. Ἀφίνομε πού στὸ διάλογο αὐτόνε οἱ χαρακτήρες μπερδεύονται καὶ παρασταίνεται ὁ ἰδεολόγος κ. Λαουδάρης πραγματιστῆς, κὶ ὁ πραγματιστῆς κ. Λώρης ἰδεολόγος.

Ἡ σκηνὴ τῆς ἀντάμωσις τοῦ Ἀντρέα με τὴ Λιλὴ κουραστικὴ, μονότονη, ἄψυχη. Μόνο στὸ τέλος, πού θέλει ἡ Λιλὴ νὰ δικαιολογηθῆ γιὰ τὸ φέροσινό της, γιὰ τὸ φιλὶ τοῦ κῆπου, καὶ δὲ βρίσκει λόγια καὶ μπερδεύεται ἡ γλῶσσα της, καὶ τὸ στήθος της φουσκώνει, κὶ ὁμως καταλαβαίνει πὼς κάποιον δίκιον τὴ διαφεντεύει, πὼς ὁ,τι ἔκανε τὸ ἔκανε ἄθελα, πὼς τὴν ἐσπρωχνε κάτι ἄγνωστο, ἀνεπίπτο, ἄφαντο, κὶ ὁμως ἀληθινό, — χαράζει κάποια αὔρα κάποιας ἀληθινῆς ποίησης. Τὸ ἄγνωστο καὶ τὸ ἄφαντο, εἶναι ἡ ἀνοιξὴ, τῆς φύσης τὸ ἀνθισμα καὶ τὰ νιάτα πού προσκαλοῦν ὄλους στὸν ἔρωτα, πού ξαναθῶν τὶς αἰσθησες καὶ μεθῶν τὶς ὁρμές.

★

Γιατί γράφτηκε αὐτὸ τὸ ἔργο ; Γιὰ νὰ πῆ μερικὲς ποιητικὲς φράσεις ὁ συγγραφέας ἢ γιὰ νὰ δώσῃ νέο τόνο στὸ αἰώνιον κοινωνικὸ ζήτημα τῆς τιμῆς ;

Ούτε τὸ ἓνα κατάφερε, οὔτε τὸ ἄλλο. Ὁ λυρισμὸς του εἶναι κοικινισμένος, πουντραρισμένος, βκιμένος, φτιασιδωμένος. Τίποτα βαθύ, αἰσταντικό. ἄληθινό. Ἡ ψευτιά μὲ ὅλες τὶς μορφές κι ἀπὸ ὅλες τὶς μεριές, φτασμένη σὲ θαυμαστὴ εἰδικότητα. Ὅποια κουβεντούλα κολακεύει τὸν κοσμᾶκη, ὅποια ἰδεούλα εὐχαριστεῖ τὶς κυρίες, ὅποια ποιητικὴ φράση χτυπάει καλὰ στ' αὐτιά, ὅποιο ἰδανικὸ ἔρχεται σύμφωνο μὲ τὴν ψευτοζωὴ τῆς ψευτοκοινωνίας, ὅλα ὅλα ἀραδιασμένα, καλοχτενισμένα, καλοθεμένα σὰ σὲ βιτρίνα ἐμπόρου, γιὰ νὰ φαντάζουν.

Καὶ ὅμως ὁ κ. Νιρβάνας θὰ ἔπρεπε κάτι νὰ κάμη στὴ φιλολογία μας. Μὰ παρὰσύρθηκε ἀπὸ τὴν εὐκολὴ δόξα. Ἐγινε τὸ χαϊδεμένο παιδί τῆς δημοσιογραφίας καὶ τῶν περιοδικῶν μὲ τὸ καλὸ χαρτὶ καὶ τὶς καλλιτεχνικὲς εἰκόνες, κι αὐτὸ τοῦ ἔφτασε. Νομίζει κανεὶς πὼς ἡ φιλοδοξία του ζετελειώθηκε.

★

Ἡ γλῶσσα τοῦ ἔργου πέρα πέρα καθαρεύουσα, μὲ μερικὲς ἀπιστίες. Τώρα τελευταία ξεφύτρωσε μιὰ τάξη ἀπὸ ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων (!) ποὺ κολακεύονται νὰ ὀνοματίζονται δημοτικιστὰδες καί.. νὰ γράφουν καθαρεύουσα. Ἀπὸ τὴν τάξη αὐτὴ φαίνεται πὼς σέρνει κι ὁ κ. Νιρβάνας.

Ὅσο γιὰ τοὺς ἠθοποιούς δὲν περιμέναμε μεγάλα πράματα. Ἀπὸ ἀχάριστο ἔργο δὲν μπορούσαν βέβαια νὰ πάρουν δύναμη. Σημειώνουμε μόνον τὴν καλοπροαίρετη προσπάθεια τῆς κ. Κυβέλης Ἀδριανού, στὸ ρόλο τῆς Λιλῆς Λώρη.